

Ambtenaren, Raad van State en Planbureaus moeten harder werken en niet meer saboteren

Posted on 1 november 2025 by Eduard Bomhoff

Van begin tot eind van het kabinet-Schoof lagen ze dwars: ambtenaren, Planbureaus en de Raad van State. De PVV heeft daar het meest onder geleden. Werd minister Marjolein Faber niet excessief weggehoond nadat haar ambtenaren expres lieten uitlekken hoe zij dacht over een paar koninklijke onderscheidingen? Waar was de directeur Voorlichting om zijn minister te begeleiden bij zulke onbelangrijke pech?

En, belangrijker, waar bleven de ambtenaren van minister Faber met een overzicht van hoe andere landen – Zweden, Polen, Duitsland – met succes de instroom van asielvragers beperken? Wilders wilde het 'strengste asielbeleid ooit', maar kreeg hij een uitgewerkt en eerlijk menu van wat mogelijk is en elders al gebeurt?

Liever de Noordzee verwoest dan meedenken over nucleair

Ook BBB heeft schade geleden door onwil van ambtenaren, het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en de Raad van State. Het was roekeloos van minister Femke Wiersma (Landbouw) om zich niet te wapenen met een klein, eigen team van juristen, economen en biologen, want nu moest zij in haar uppie vechten tegen de GL/PvdA gevestigde orde in Den Haag. Kijk hoe veel foute, paniekerige informatie werd verspreid over de natuur.

Tevergeefs waarschuwde Louise Fresco (oud-hoofd van de Universiteit Wageningen), dat Nederland te klein is om alle mogelijke soorten van Noord-Europese landschappen in volle glorie te handhaven, maar zich natuurlijk wel moet inspannen voor onze stranden en de Noordzee. Toch gaan ambtenaren en het PBL hard door met kolossale windmolens op zee. Het PBL wil nog liever de Noordzee verwoesten dan mee te denken over nucleair; de Raad van State wakkerde de haat tegen onze veehouders – koeien in het weiland, sinds Ruysdael en Van Goyen karakteristiek voor ons landschap – nog eens extra aan met vijandig en puur links-politiek 'advies' over stikstof.

De VVD heeft schade opgelopen op het zo belangrijke terrein van justitie en veiligheid. Opnieuw het bekende patroon van een minister die vastloopt op verzet van eigen mensen, in dit geval het Openbaar Ministerie. Kamerlid Lilian Helder (PVV, later BBB) zei tegen minister David van Weel (VVD): 'De politie is ook geen wegsleepdienst of boksbal bij demonstraties. De politie pakt mensen op, maar het Openbaar Ministerie zegt dan: ja, wij gaan ze niet vervolgen.' En ook: 'Er [is] blijkbaar weinig draagvlak bij het Openbaar Ministerie voor nota bene haar eigen richtlijn die voorschrijft dat er een hogere straf wordt geëist bij geweld tegen hulpverleners. Het Openbaar Ministerie laat aangiftes van politieagenten lang liggen, geeft vervolgens nauwelijks tot geen informatie over de betreffende strafzaak, maar gaat wel snel tot vervolging over als de agent in haar ogen de fout in is gegaan.'

Minister Van Weel heeft kennelijk niets weten te bereiken bij dat Openbaar Ministerie. En dat is een waarschuwing voor de VVD (en voor het CDA) om maatregelen te treffen. Al staan de ambtenaren vanwege sympathie voor D66 minder vijandig tegenover een volgend kabinet, dan nog is hun medewerking

helemaal niet zeker.

Hoe geef ik een dienstbevel

Hier is zijn alvast drie voor de hand liggende stappen om de ambtenaren loyaler te krijgen.

Een: laat alle nieuwe ministers een middag instructie krijgen in hoe een dienstbevel te geven. Geen ambtenaren meer op de stoep; geen ambtenaren bij wetsovertredingen en geen officieren van justitie die wetsovertreders ongestraft kunnen vertellen dat ze eigenlijk alle sympathie hebben voor het bezetten van de A12 (die precies door zo'n verkeerde houding nu al 45 keer is bezet). Een ideale docent voor een cursus 'dienstbevel' is er al: het net afgetreden Kamerlid – na vijftien jaar justitie-specialisatie – mr. Lilian Helder.

Twee: een ontslagregeling voor alle ambtenaren die alleen 'bestuurskunde' als vooropleiding hebben. We hebben statistici en natuurwetenschappers nodig; niet jongelui die direct na de middelbare school zich gaan voorbereiden op 'bestuur'. Hoe kan ik daar zo stellig over zijn? Omdat ik veel Haags materiaal lees en de schrijfstijl herken van de ondeskundige penvoerder die alle belanghebbenden hoffelijk wil laten zien dat hij of zij van hun bestaan op de hoogte is (typisch 'bestuurskundig'), maar niet in staat is om problemen dichter bij een oplossing te brengen.

Vertrekpremie voor overbodige 'bestuurskundigen'

De gemiddelde bestuurskundige heeft de vereiste technische kennis niet en schrijft dus maar welluidende nota's die niets oplossen. Economie, statistiek, microbiologie en natuurkunde zijn probleem-oplossende disciplines; 'bestuurskunde' probeert iedereen binnenboord te houden met holle gemeenplaatsen. Een tikje overdreven? Oordeel zelf, bij voorbeeld over deze cruciale passage uit de Ontwerp-Nota Ruimte van 26 september:

'Voor het realiseren van de ambities in het "Nationaal Programma Ruimte voor Defensie" (NPRD) is schaarse stikstofruimte nodig. Omdat Defensie-locaties vaak gelegen zijn in of nabij natuur, is het onzeker of activiteiten die zorgen voor extra stikstofdepositie een natuurvergunning kunnen krijgen.' Dat is 'onzeker' op 26

september 2025, maar de locaties die Defensie nodig heeft stonden al in een brief van 12 november 2024. In tien maanden hebben de bestuurskundigen links en rechts vergaderd en overlegd met belanghebbenden, maar de precieze, nodige informatie ontbreekt nog steeds.

Biedt al die overbodige 'bestuurskundigen' een bescheiden vertrekpremie. Profiteer van de nog lage werkloosheid om zo'n opschoning van de ambtenarij politiek door te zetten.

Drie: Laat de Raad van State (RvS) minder politiek worden, maar de ogen openen voor de juridische praktijk in andere EU-landen. Nederland faalt in de bescherming van rechters, politie, cipiers en politici. Tegen de kleine criminaliteit lijken winkeliers en NS machteloos. Strengere regels, en ook betere uitwisseling van gegevens tussen politie, justitie en NS zijn altijd controversieel vanwege de afweging tussen privacy van de crimineel en bescherming van de burgers.

'Het kan beter'

De RvS zal zeker goed zijn in het waken over de privacy van criminelen, maar schiet tekort aan de andere kant – bescherming van politie, treinconducteurs en winkeliers – wanneer zij niet ook onze praktijk vergelijkt met andere landen. Italië heeft nu zoveel vorderingen gemaakt in de strijd tegen de criminaliteit dat Maffia-expert Roberto Saviano ons land 'het rottende hart van Europa' noemt. VVD-leider Yeşilgöz bevestigde: 'We zijn te lang naïef geweest. Ook mijn partij, de VVD.' De RvS is dan een slechte gids wanneer ze nooit kijkt naar alle kosten van criminaliteit en naar de concrete aanpak in Italië en andere landen.

'Het kan beter.' Een prima leuze voor ambtenaren, RvS en PBL.

Wynia's Week *verschijnt 156 keer per jaar en wordt* ***volledig mogelijk gemaakt*** *door de donateurs. Doet u mee, ook straks in het nieuwe jaar?* ***Doneren kan zo*** *www.wyniasweek.nl/doneren/.* ***Hartelijk dank!*** *Donateurs kunnen ook reageren op recente artikelen, video's en podcasts en ter publicatie in Wynia's Week aanbieden. Stuur uw publicabele reacties aan reacties@wyniasweek.nl. Vergeet niet uw naam en woonplaats te vermelden (en, alleen voor de redactie: telefoonnummer en adres). Niet korter dan 50 woorden, niet langer dan 150 woorden. Welkom!*